



STATSRÅD ANNIKEN HAUGLIE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENTET
POSTBOKS 8019 DEP.
0030 OSLO

30.11.2017

AVTALE OM DRØFTINGER MELLOM REGJERINGEN OG PENSJONISTENES ORGANISASJONER

Statsbudsjettet 2019 – krav fra Pensjonistforbundet og SAKO organisasjonene.

Med hjemmel i avtalen om drøftinger mellom Regjeringen og pensjonistenes organisasjoner fremmer Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene kravene til statsbudsjettet for 2019.

Departementet vil være kjent med at Pensjonistforbundet og landsomfattende pensjonistorganisasjoner i offentlig sektor samarbeider i det såkalte SAKO-utvalget. Pensjonistforbundet er tillagt sekretariatsfunksjonen for dette samarbeidet. Det er således enighet mellom våre organisasjoner om kravene.

I SAKO-samarbeidet deltar i tillegg til Pensjonistforbundet, Telepensjonistenes Landsforbund, Jernbanepensjonistenes Forbund, Politiets Pensjonistforbund, Statens Vegvesens Pensjonistforbund, Postens Pensjonistforbund, Fagforbundet og LO-Stats pensjonistutvalg.

Vi har i vår kravoppstilling opplistet ni krav i prioritert rekkefølge. Vi forbeholder oss retten til å komme med tilleggskrav til budsjettet for 2019 om situasjonen skulle tilsi dette.

Vennlig hilsen

Pensjonistforbundet

Jan Davidsen
Forbundsleder

Harald Olimb Norman
Generalsekretær

Gjenpart: De samarbeidende organisasjoner



Krav til statsbudsjettet 2019

Krav 1: Forhandlingsrett for løpende pensjoner i folketrygden

Det er en demokratisk utfordring at en tredjedel av den voksne befolkningen ikke kan forhandle om sin egen inntekt. Etter at pensjonsreformen ble innført har pensjoner i folketrygden blitt regulert med lønnsvekst minus en faktor på 0,75 prosent. Målet for reformen var at pensjonen skulle reguleres med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. De siste årene har likevel pensjonene blitt regulert lavere enn prisveksten, slik at pensjonistene har fått tapt kjøpekraft tre år på rad. Det er uheldig for pensjonistene og det undergraver tilliten til pensjonsreformen.

I valgkampen 2017 foreslo Arbeiderpartiet å fjerne fratrekke på 0,75 prosent og endre reguleringen slik at pensjonene hvert år ble regulert med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Forslaget innebar fortsatt en underregulering av pensjonene, men ville gitt litt mindre oppgang i gode år og litt mindre nedgang i dårlige år. Pensjonistforbundet mente derfor at forslaget var å foretrekke fremfor nåværende reguleringsbestemmelse.

Vår foretrukne modell er imidlertid en reell forhandlingsrett på løpende pensjoner i folketrygden. Vi er imot rigide reguleringsbestemmelser som fører til at alle pensjonister hvert år får dårligere oppgjør enn lønnsinntakere, samt bidrar til å opprettholde og forsterke sosiale forskjeller. Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene ønsker ansvarlige forhandlinger innenfor en ramme gitt av frontfagene, der resultatet av oppgjøret oversendes Stortinget for endelig behandling.

Krav 2: Krafttak for dem som har minst

Alle skal være garantert en anstendig pensjon og økonomisk trygghet i alderdommen. Det er om lag 70 000 aleneboende minstepensjonister i Norge. De har en inntekt på om lag 2G. Det er under EUs fattigdomsgrense for enslige i 2015 på 212 000 kroner etter skatt (tilsvarende om lag 2,3 G). Med dagens skattesystem bør minste pensjonsnivå for enslige økes til om lag 2,6 G for å komme over EUs fattigdomsgrense.

Stortingets vedtak om å øke pensjonen i folketrygden for enslige minstepensjonister med 4000 kroner i september 2016 og ytterligere 4000 kroner i 2017, var en god start på et langt løp for å løfte denne gruppen ut av vedvarende lavinntekt. Dessverre medførte budsjettforliket i november 2017 ingen tilsvarende forbedring av enslige minstepensjonisters pensjoner. I tillegg er det slik at samordningen av folketrygden med offentlig tjenstepensjon førte til at mange ikke fikk økningene i 2016 og 2017.

Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene foreslår at satsen for minste pensjonsnivå øker årlig med 0,15 G, som del av en fireårs opptrappingsplan mot 2,6 G. Samtidig må det utarbeides ordninger som muliggjør å heve minste pensjonsnivå slik at alle minstepensjonister får full nytte av økningen.

Postadresse:

Pb. 6714 St. Olavs pl.
0130 Oslo

Besøksadresse:

Hammersborggt. 12
Inngang Torggata

pf@pensjonistforbundet.no
www.pensjonistforbundet.no

Telefon: 22 34 87 70
Faks: 22 34 87 83

Bankgiro: 9001.05.50202
Org.nr.: 970 323 910



Krav 3: Styrket kommuneøkonomi

I budsjettet for 2018 foreslo regjeringen å øke de frie inntektene til kommunene med 3,8 milliarder kroner sammenliknet med budsjettet for 2017. Samtidig innrømmet den at nesten hele økningen ble spist opp av demografiske endringer, pensjonsforpliktelser og nye pålagte oppgaver. Kun 400 millioner kroner, om lag en million til hver kommune, gjensto i påstått realvekst. Men nye tall viser at kommunene i 2017 fikk økte skatteinntekter og derfor brukte mer enn budsjettet, slik at budsjettet for 2018 faktisk vil gi en negativ realvekst.

Samtidig som regjeringen svekker kommunenes frie inntekter, fratrar den kommunene muligheter for selv å kompensere for dette. Eksempelvis medfører budsjettforliket i november 2017 at kommunene fratras muligheten til å skrive ut eiendomsskatt på verk og bruk. Det medfører ifølge KS «at kommunene får én milliard kroner mindre å bruke på velferdstjenester til innbyggerne».

Stadig flere oppgaver overføres til kommunene. Samtidig blir mange av dagens kommunale oppgaver mer krevende enn før. Flere kommuner sliter med å finansiere lovpålagte og andre nødvendige oppgaver. Potensialet for effektivisering blir lavere for hvert år som går og kvaliteten på tjenestene varierer. Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene mener derfor det er behov for en vesentlig styrking av kommuneøkonomien. Vi ønsker ikke at tjenestetilbudet skal være avhengig av hvor man bor. De frie inntektene må økes og kommunenes adgang til å kreve inn skatt må ikke begrenses.

Krav 4: Økt kvalitet på sykehjem

Rabatten i egenbetaling for dem som mot sin vilje deler rom på sykehjem må avvikles. Den har ikke ført til at flere bor på enerom, men gitt kommunene billige avlat for ikke å bygge ut kostbare sykehjems plasser. Alle som får plass på sykehjem skal ha rett til enkeltrom dersom de selv ønsker det.

Investeringstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjem kan fra 2021 kun brukes til netto tilvekst, med gradvis innføring f.o.m. 2017. Vi mener vedlikeholdsbehovet er så omfattende at tilskuddet burde kunne brukes til både vedlikehold av eksisterende plasser og etablering av nye plasser også etter 2021.

Vi er bekymret for helse- og omsorgstjenestene til pasientene i sykehjem. SSBs statistikk for ulike kvalitetsindikatorer for sykehjem viser store variasjoner mellom fylkene, mellom ulike institusjoner i samme fylke og på en og samme institusjon. Variasjonene er for store. Pasientene vet ikke hvilke eller omfanget av tjenester de kan få. De har ikke individuelle vedtak slik som brukerne av de hjemmebaserte tjenestene. Vi ønsker klarere regler for innhold og kvalitet på helse- og omsorgstjenestene i sykehjem. Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene ber regjeringen vurdere om det bør innføres en ordning med enkeltvedtak på tjenester/tiltak i sykehjem som sikrer den enkelte beboeres rettigheter for tilpasset hjelp.



Krav 5: Styrke tiltak som gjør at eldre kan bo lenger og trygt og godt i eget hjem

Det er et mål at flere eldre bor lenger i eget hjem. Det er en samfunnsøkonomisk nødvendighet og eldre ønsker det selv. Med økt alder kommer ulike fysiske funksjonsnedsettelse. Derfor må antallet tilgjengelige boliger økes. Vi savner en helhetlig boligpolitikk som benytter og forsterker de boligpolitiske instrumentene vi har for å gjøre flere boliger tilgjengelige. Disse utfordringene løses ikke av markedet alene.

Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonen mener at Husbankens rådgivningstjenester og lån- og tilskuddsordninger, samt NAVs hjelpemiddelsentralers rådgivnings og utlånsvirksomhet, bør tilføres mer ressurser. Vi er overrasket over at regjeringen stadig foreslår kutt i Husbankens virkemiddelapparat, samt ønsker å overføre ansvaret for hjelpemidler fra folketrygden til kommunene. Dette er kortsiktige besparelser med store samfunnsøkonomiske konsekvenser på sikt.

Om lag 16 000 enslige eldre mottar bostøtte. For disse er ordningen helt avgjørende for å få endene til å møtes. De fleste er leietakere priggitt et leiemarked der også kommunale leiligheter leies for markedspris («gjengs leie»). Høye boutgifter medfører at mange enslige bostøttmottakere ikke har råd til andre helt vanlige og nødvendige utgifter, slik SIFO definerer dem i sitt standardbudsjett for husholdninger.

Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene oppfordrer regjeringen til å se hvilke samfunnsøkonomiske gevinster som ligger i å aktivt bruke Husbanken og NAV for å nå målet om at flere eldre kan bo lenger i eget hjem. Samtidig ber vi om at bostøtten reguleres slik at den avspeiler reelle boutgifter.

Krav 6: Økt innsats for opplæring i digitale verktøy

Det er store gevinster ved å øke digitaliseringen av offentlig og privat sektor. Mange tjenester kan bli både lettere tilgjengelige, forenklet og forbedret. Men gevinstene uteblir om ikke brukerne kan ta i bruk digitale løsninger.

I følge SINTEF er anslagsvis 800 000 voksne personer uten nødvendige digitale ferdigheter. Halvparten av dem er eldre. De som ikke behersker den digitale verden blir fremmedgjort, ekskludert og avhengig av andre hjelp til å få utført nødvendige oppgaver. Det er både uverdig og unødvendig.

Offentlig sektor har et etisk ansvar for at brukerne kan ta i bruk de digitale løsningene sektoren tilbyr, særlig der alternative tilbud opphører. Man kan ikke tvinge brukere og pasienter til å ta i bruk internett, nettbrett, sosiale medier eller velferdsteknologi, uten samtidig tilby relevant opplæring. Samtidig minner vi om at det alltid vil være noen som av ulike årsaker ikke har forutsetninger for å lære og ta i bruk digitale løsninger.



Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene ber regjeringen om å ta ansvar for at digitaliseringen av Norge følges opp med et adekvat opplæringstilbud for ikke-digitale brukere. Tilbudet bør finansieres av det offentlige og utvikles og gjennomføres i tett samarbeid med brukerorganisasjonene.

Krav 7: Egenandelssystem for tannbehandling

I følge Statistisk sentralbyrå er det over 140 000 voksne som hvert år lar være å dra til tannlegen fordi de ikke har råd. God tannhelse reduserer faren for andre sykdommer og lidelser. Dårlig tannhelse kan medføre dårligere fysisk og psykisk helse og sosial isolasjon. En god offentlig tannhelseordning kan spare mange for smerte, sykdommer og store utgifter, samt redusere samfunnets utgifter til behandling av alvorlige sykdommer som oppstår på grunn av folks dårlige tenner. Det er billigere å forebygge enn å reparere. Munn og tenner bør behandles på lik linje med resten av kroppen. Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene mener utgifter til tannbehandling bør inngå i et egenandelstak.

Krav 8: Flere møteplasser for eldre

Aktiv aldring og forebyggende helse er begreper som gjentas i flere av regjeringens planer for den eldre befolkningen. For å unngå ensomhet, sosial ekskludering, fremmedgjøring og redusert fysisk og psykisk helse, er det viktig at det finnes gode lokale samlingssteder for eldre.

Pensjonistforbundet har gjennomført prosjektet *Morgendagens aktivitetssenter (MAS)*. Der samlet vi kunnskap om hvordan aktivitetssentre bør utformes for å være en forebyggende arena eldre selv ønsker å bruke. Prosjektet la særlig vekt på tiltak for å få med yngre eldre.

Det er behov for flere møteplasser bygget på erfaringene fra MAS, med sentre som i tillegg til sosial kontakt tilbyr aktiviteter som er relevante for eldre og forebyggende for deres helse. Kurs i bruk av digitale verktøy er ett eksempel på en slik aktivitet.

Møteplassene kan være et sted der kommunen, frivillige organisasjoner, brukerorganisasjoner og private tilbydere kan møte og samhandle med eldre om helsefremmende aktiviteter. Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene ber regjeringen om finansiere og oppfordre kommunene til å opprette flere slike møteplasser for eldre.

Krav 9: Egenandelen på nødvendige medisiner og helsetjenester må reduseres

Av naturlige årsaker benytter eldre sykehustjenester, kommunale helse- og omsorgstjenester og fastlegetilbudet i større grad enn andre. Mange er avhengige av flere medisiner for å klare seg. Pensjonister har tapt kjøpekraft tre år på råd. Samtidig har egenandelstakene økt hvert år.

I budsjettet for 2018 foreslår regjeringen igjen en økning av egenandelstak 1 og 2, med henholdsvis 2,4 og 1,7 prosent. Egenandelene for lege-, psykolog- og fysioterapitjenester,



poliklinikk, lab/røntgen, opphold ved opptreningsinstitusjoner, behandlingsreiser til utlandet og pasientreiser foreslås økt med 1,8 prosent.

Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene er opptatt av at den enkeltes økonomi ikke skal påvirke om og hvor ofte man benytter seg av nødvendige helsetjenester. Derfor ber vi regjeringen om å redusere egenandelen for nødvendige medisiner og helsetjenester.

Postadresse:

Pb. 6714 St. Olavs pl.
0130 Oslo

Besøksadresse:

Hammersborggt. 12
Inngang Torggata

pf@pensjonistforbundet.no
www.pensjonistforbundet.no

Telefon: 22 34 87 70
Faks: 22 34 87 83

Bankgiro: 9001.05.50202
Org.nr.: 970 323 910